

Sluttrapport Bygda dansar Rogaland

Rogalender

September 2016 – juli 2019

Norsk senter for
folkemusikk og folkedans

Rogaland
fylkeskommune

Innhold

Oppsummering – kort fortalt	4
Innledning	6
Målsetting og visjon for Bygda dansar-prosjektene	7
Pedagogisk og kunstnerisk idé	7
Rogalender	8
Samarbeid	10
Oppstart og rekruttering	12
Samlinger	13
Lokale øvinger	13
Forestillinger og oppdrag	15
Faglig arbeid	19
Dans	20
Musikk	22
Dokumentasjon	23
Informasjon og markedsføring	24
Økonomi	25

Forside: «Sviver i det», sluttforestilling til «Rogalender», «Bygda Dansar Rogaland».

Foto: Gunn Elton

Design bakgrunn: Eva Karlsson

Design: Ranveig Aas

Oppsummering - kort fortalt

Vi har:

- ◆ Synliggjort folkedans innenfor og utenfor folkedansmiljøet igjennom media, skoleturneer og ved oppsetting av forestillingene «Dansehuset» og «Sviver i det».
- ◆ Gjennomført skolebesøk på tilsammen 40 skoler, 16 ungdomskoler (12 med DKS) og 24 videregående skoler (13 med DKS), med økter på 45-90 minutter hvor omtrent 5000 skoleelever fikk lære å danse tradisjonsdans fra Rogaland.
- ◆ Gjennomført 14 helgesamlinger med alt fra 3-21 ungdommer som har danset cirka 12 timer per samling.
- ◆ Gjennomført 15 lokale øvinger hovedsakelig i Stavanger-området og Sand i Suldal.
- ◆ Produsert to danseforestillinger: Dansehuset i 2018 (vist 4 ganger, 10 ungdommer deltok, 72 publikummere), og Sviver i det i 2019 (vist 3 ganger, 8 ungdommer og 115+150+70 publikummere).
- ◆ Talentutviklet 9 ungdommer til et teknisk og scenisk nivå som alle er godt rustet til å videreføre folkedansen fra Rogaland, en svært sammensveiset gjeng med sterke enkeltindivider som jobber godt sammen i ensemble.
- ◆ Bidratt til en ny møteplass og et godt dansemiljø uavhengig av alder igjennom samarbeidet med bl.a. Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, BUL Stavanger og Sandnes folkedanslag om Fuglen: dansefest, med midler fra Dextra-stiftelsen.
- ◆ Medvirket til flere profesjonelle frilandsoppdrag med folkedans og folkemusikk i Rogaland.
- ◆ Hatt fokus på styrking av samarbeidet med folkedansen i BD sentralt, regionalt og lokalt gjennom jevnlig kontaktpunkter, samlinger og seminarer.

«Sviver i det», sluttforestilling til «Rogalender»
Foto: Gunn Elton

Faglig fokus:

Vi har

- ◆ Videreutviklet dansemetodikk, systematikk i tradisjonsdansanalyser og dansefaglig planverk til gode verktøy som videreføres nå til nye Bygda dansar-fylker.
- ◆ Individrettet undervisning med mange og gode rollemodeller.

Utfordringer:

Vi har hatt utfordringer med:

- ◆ en ny prosjektmodell med helt nye prosjektansatte uten tilknytning til fylket.
- ◆ at målsetningene i dag ikke samsvarer med de tilgjengelige ressursene. Disse har vært ganske stabile siden oppstarten av Bygda dansar i 2001.
- ◆ endringer og tidvis reduksjon i bemanningen i prosjektet på grunn av permisjoner som førte til ekstra opplæring, og større ansvar på den eller de som blir igjen.
- ◆ at det er enkelt å engasjere på rekrutteringsturneer, men vanskelig å få rekruttert større mengder ungdom til prosjektet da folkedans

konkurrerer med andre tilbud ungdommene deltar på. Vi ser at det er nødvendig at enkeltindividene får møte folkedans gjentatte ganger for å velge å oppsøke det selv. Dette kan være vanskelig å få til på en full skole eller ved et DKS-samarbeid, hvis mål er å nå flest mulig, og står i kontrast til BDs behov for gjentatte besøk til samme grupper/individer for å oppnå rekruttering.

- ◆ at å tilfredsstille målet om å tilby ungdom i bygde-Norge dans og imøtekomme lokalmiljøets ønsker om å holde arrangementer spredt i fylket står i kontrast til at flere meldte avbud om de opplevde at reiseveien ble for lang.
- ◆ at prosjektet krever mange frivillige i forbindelse praktisk gjennomføring av helgesamlinger og forestillinger (matlaging, nattevakter, miljøbyggere). Dugnadsinnsatsen viser seg å være avhengig av enkeltpersoner i folkemusikk- og folkedansmiljøet og foreldre. Det er tidkrevende å få til underveis med tilgjengelige ressurser, nettverk og samarbeid.

Arkivtitting
sluttforestilling
Foto: Sff

Innledning

Bygda dansar (www.bygdadansar.no) er et ambulerende nasjonalt folkedansprosjekt hovedsakelig rettet mot ungdom mellom 15 og 19 år. Hovedfokuset i prosjektet er fylkesvis formidling og videreføring av norsk folkedans i enkeltfylkene, samt utvikling av scenisk folkedans. Det er utvikla, eid og bygd opp av Norsk senter for folkemusikk og folkedans (www.folkemusikkogfolkedans.no). Bygda dansar følger intensjonen til UNSECO-konvensjonen om immateriell kulturarv: synliggjøring, kompetansestyrking og videreføring av lokale folkedans- og folkemusikktradisjoner.

Prosjektet gjennomføres fylkesvis i samarbeid med lokalmiljøet og organisasjonene FolkOrg (Organisasjon for folkemusikk- og folkedans) og Noregs Ungdomslag (NU). Det er lokalmiljøet selv som søker senteret om å få et prosjekt lagt til sitt fylke, og det kreves delfinansiering fra fylkeskommunen. Hvert delprosjekt går over 3 år. Det får sitt eget navn og tilsatte til det spesifikke prosjektet: I Rogaland var dette en prosjektkoordinator med en 50% stilling og to prosjektmedarbeidere/fagkonsulenter i dans med til sammen en 100% stilling.

Senteret har det faglige, pedagogiske, kunstneriske og administrative ansvaret for prosjektene. Bygda dansar-prosjektene har en total budsjettamme på 3,6 millioner kroner over en prosjektperiode på 3 år. De blir finansiert gjennom sentrets tilskudd fra Kulturdepartementet (kap. 323 Musikkformål, post 78) med lokal delfinansiering der fylkeskommunen bidrar med kr 450 000. Foruten lønn til prosjektansatte, blir det henført administrativ støtte fra Sff tilsvarende ca. 15 % stilling. Sentret bidrar med både dansefaglig ansvarlig og arkiv- og musikkfaglig støtte som egenandel i prosjektet.

Rapporten beskriver aktiviteten som er gjennomført i delprosjektet Bygda dansar Rogaland, oppgir sentrale instruktører/musikere og samarbeidspartnere som har vært involvert, og ikke minst viser den resultatene av arbeidet satt opp mot Bygda dansars målsetninger, pedagogiske og kunstneriske ideer.

Målsetting og visjon for Bygda dansar-prosjektene

Bygda dansar ønsker å styrke folkedans som kulturarv, kunstnerisk uttrykk og samværsform. I samarbeid med fagmiljøet ved senteret utvikles kontinuerlig ideer og teknikker for formidling, undervisning og presentasjon av samværsdans og scenisk dans på tradisjonsdansens premisser. Det er et mål å stimulere til dans som sosial aktivitet og næring i regionen. Prosjektet bidrar med fagdager til danse miljøet i regionen. Danseforbilder, musikere, medinstruktører og andre medhjelpere søkes primært lokalt.

Bygda dansar skal:

- ◆ rekruttere og lære opp en gruppe unge dansere innenfor en lokal eller regional danse-tradisjon til et godt teknisk og kunstnerisk nivå
- ◆ rekruttere noen få toppdansere, innenfor denne tradisjonen, som vil satse på dansen som del av yrkesvirksomheten sin enten som frilansdansere eller pedagoger
- ◆ gi ungdom, særlig i bygde-Norge, et tilbud om å arbeide med dans på et høyt nivå
- ◆ hjelpe fram dans som tilleggsnæring, ikke minst i bygdemiljø
- ◆ gi regionen erfaring i arbeidet med kunstneriske og sceniske uttrykk på et høyt nivå
- ◆ styrke fagkompetansen for dans i lokalmiljøet/regionen
- ◆ inspirere og styrke det vanlige, frivillige folkedansarbeidet
- ◆ styrke den lokale/regionale folkemusikken ved å blant annet å knytte den sterkere til dansen som den alltid har hørt sammen med

Pedagogisk og kunstnerisk idé

Bygda dansar formidler lokal norsk folkedans for ungdom i ungdomsskolen og på videregående skole. Dette er et spesialisert opplærings- og talentutviklingsprogram for en ungdomsgruppe. Gjennom individuell opplæring og praktisk øving blir det utviklet skreddersydde metoder for undervisning i folkedans, slik at hver enkelt deltaker får best mulig dansefaglig utbytte. Der det lar seg gjøre, skal prosjektet knytte til seg eldre tradisjonsbærere fra fylket for å gi ungdommen større perspektiv på, og kunnskap om egen dans. Målene er å utvikle et lokalt ensemble som kan føre videre folkedansen i fylket, og å stimulere talent til å arbeide videre med dansen sin.

Den pedagogiske metoden tar utgangspunkt i individrettet metodikk der fokuset ligger på å øke danseferdighetene hos hver enkelt. Ved å arbeide med et lite utvalg danser får deltakerne gå dypere inn i materialet og lære dansene godt. Undervisningen har romslige og aksepterende holdninger til personlig stil, og oppmuntrer til personlig uttrykk. Gjennom herming og praktisk øving skal deltakeren erfare kunnskapen i egen kropp og knytte den immaterielle kulturarven sterkere til seg selv. Særlige talent vil få spesiell oppfølging. Musikken er en integrert del av folkedansen og prosjektet bruker musikere i all undervisning og i de sceniske forestillingene. Det pedagogiske arbeidet tar sikte på å inspirere og utvikle lokale dansere og pedagoger innen norsk tradisjonsdans, samt inspirere og hjelpe lærere i skolen til å bruke lokal folkedans i undervisningen.

Det kunstneriske arbeidet går blant annet ut på å bruke den lokale folkedansen i nye kontekster gjennom ulike presentasjonsformer, og gjennom omarbeidelse og utvikling av koreografier. I den kunstneriske prosessen samarbeider prosjektet med lokale og internasjonale profesjonelle ressurspersoner og institusjoner.

Til venstre: "Dansehuset"
Foto: Geir Olav Gjerden

Til høyre: Torill, Elisabeth og Stine
Foto: Sff

Rogalender – aktivitet

Etter søknad fra Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, ble prosjektet tildelt fylket. Prosjektoppstart har blitt utsatt to ganger. I opprinnelig prosjektplan ble prosjektet planlagt å starte i 2013 men dette måtte justeres. Prosjektet hadde oppstart august 2016, og

avsluttet juli 2019. Ryfylkemuseet dannet en ressursgruppe som hadde ansvaret for forarbeidet og som videre ble en lokal ressursgruppe for Folkemusikkarkivet for Rogaland og Rogalender – Bygda dansar Rogaland.

Rogalender har hatt tre ansatte i tre år med totalt 150% stilling ved Norsk senter for folke- musikk og folkedans: prosjektkoordinator Stine Trondsdatter (50%), prosjektmedarbeider/fagkonsulent Elisabeth Syrdahl Ellingsen (50%) og prosjektmedarbeider/fagkonsulent Torill Steinjord (50%). Da Stine gikk ut i foreldrepermisjon fra mai 2017, var Tone Honningsvåg Erlien hennes vikar. Da Torill gikk ut i foreldrepermisjon sommeren 2018, kom Tuva Færden (50%) inn i prosjektet.

Fagansvarlig for Bygda dansar har vært Siri Mæland. Tone Erlien var vikar det første halvåret. Den fagansvarliges rolle er å klargjøre folkedansmateriale fra arkivet og eventuelt andre kilder, gi opplæring, veiledning og fagstøtte til de fagansatte og prosjektkoordinatoren i Bygda

Ansatte

dansar. I Rogaland har fagansvarlig jobbet tett med de prosjektansatte gjennom hele perioden. Den fagansvarlige er finansiert av, og dermed en del av egenandelen i prosjektet fra Norsk senter for folkemusikk og folkedans. I tillegg til prosjektledelsen og fagansvarlig har ansatte på Senteret bidratt til det faglige og administrative arbeidet: Ivar Mogstad, Sjur Viken, Tone Honningsvåg Erlien, Egil Bakka, Marit Stranden, Sonia Stensen, Ranveig Aas og Truls Sørensen.

Stine Trondsdatter, Tone Erlien og Siri Mæland har hatt kontor plass på Norsk senter for folke- musikk og folkedans, i Trondheim. Elisabeth Syrdahl Ellingsen har hatt hjemmekontor i Oslo og Torill Steinjord har hatt kontor plass i Harstad ved Kultur i Troms sine lokaler. Tuva Færden har hatt hjemmekontor i Stavanger.

Samarbeid

Rogalender har samarbeidet med lokal Folke-musikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, med kontaktpersonene Tove Solheim og Åshild Vetrhus, mentor Ingrid O. Gjesdal, Ina Maria Cyrus, Solgunn Liestøl, Synnøve Jørgensen og Knut Egil Kristiansen. Ressursgruppa har vært til stor hjelp for prosjektet både danse- og musikkfaglig, men også med den viktige arrangørjobben og kjennskapet til Rogaland.

I tillegg til disse personene vil vi også nevne Håvard Ims og Eli Anna Gudmundsen, som har vært uunnværlige støttespillere gjennom hele prosjektet. Det har også alle dugnadsarbeiderne, tusen takk til all dugnadshjelp og samarbeid med BUL Stavanger, Sandnes folke-danslag, Haugesund mållag og ungdomslag, Rogaland Ungdomslag, Vibå spelemannslag, medhjelpere og foreldre.

Rogalender er takknemlig for all den hjelpen vi

har fått. Vi har fått hjelp til innkjøp, matlaging, lokaler, nattevakter, rydding, transport og ikke minst har frivillige vært gode meddansere i prosjektet. Dette har bidratt til at prosjektmedarbeiderne har kunnet konsentrere seg om det faglige opplegget og oppfølging av ungdommene. Og kanskje viktigst: ungdommene har fått blitt litt kjent med lokalmiljøet, og lokalmiljøet med ungdommene.

I forbindelse med rekruttering og turnevirk-somhet i skoleverket inngikk prosjektet et samarbeid med DKS i Rogaland og Gine Heien. I forbindelse med midtforestillingen inngikk prosjektet et samarbeid med Rogaland ungdomsteater og dramaturg Carl Jørn Johansen. I forbindelse med sluttforestillingen inngikk prosjektet et samarbeid med RAS - Regional Arena for Samtidsdans som holder til på Sandnes Kulturhus, Kulturhuset i Suldal og Kulturskoleuka i Suldal

Kunstnerisk arbeid – samarbeid med innleide i prosjektet:

Til midtforestillingen hadde dramaturg Carl Jørn Johansen et kunstnerisk samarbeid med prosjektmedarbeider Elisabeth Syrdahl Ellingsen. Musikere var Siri Dyvik, Håvard Ims og Tuva Færden.

Til sluttforestillingen hadde koreograf Ingeleiv Berstad et samarbeid med prosjektmedarbeidere Elisabeth Syrdahl Ellingsen og Tuva Færden. Olav Christer Rossebø var musikalsk ansvarlig, og Erlend Viken medmusiker.

Rogalender har engasjert pedagoger og instruktører, spelemenn og musikere, samt (unge) danseforebilder. Disse har vært engasjert i prosjektet:

Instruktører:

Ingrid O. Gjesdal
Håvard Ims
Dag Jostein Nordaker
Brit Guggedal
Simon Hesselberg Løvald
Åshild Vetrhus
Ina Maria Cyrus
Rannveig Tunheim
Mathilde Øverland
Ulf-Arne Johannesen
Siri Mæland

Danseforebilder:

Snorre Kristiansen
Simon Hesselberg Løvald
Knut Nedregård
Jon Bugge Mariussen
Charlotte Liestøl
Signe Meling

Musikere:

Håvard Ims
Siri Dyvik
Tuva Færden
Stig Helgeland
Tove Solheim
Olav Christer Rossebø
Erlend Viken
Erik Sollid
Mark Laurenson
Alexander Røystrand
Maria S. Toppe

Sang/kvedepedagog:

Åshild Vetrhus

Vi har hatt spesielt fokus på å styrke samarbeidet med folkedans sentralt, regionalt og lokalt. Dette har resultert i

- ♦ jevnlig kontakt med NU og FolkOrg sentralt.
- ♦ jevnlig kontakt med lokal søker, Folkemusikkarkivet i Rogaland
- ♦ deltakelse på de halvårige samordningsmøtene for folkedans
- ♦ gjennomføring av åpne fagdager med lokal søker, sentralleddene og sentret våren 2018 og våren 2019
- ♦ to fagseminar for danseinstruktører og spelemenn, våren og høsten 2018

Helgesamling på Siddis-stova i Stavanger
Foto: Sff

Oppstart og rekruttering

11.-13. November 2016 avholdt Rogalender kick off for prosjektet under Folkemusikk- og folkedanshelga i Suldal. Vi holdt et minidanskurs som skulle bli en del av startskuddet på kvelden. Kick off var en del av huskonserten på Mo Grendehus. Bygda dansar ble introdusert av direktør for Ryfylkemuseet og fagkonsulentene holdt en presentasjon.

Våren 2017 startet synlighets- og rekrutteringsturneene for fullt med 3 uker skoleturneer hvor cirka 850 elever fikk danset med Rogalender. Høsten 2017 var det et samarbeid med DKS Rogaland om en utvidet skoleturné der vi fikk besøkt 3000 ungdomsskoleelever, og 1000 videregående studenter. Totalt besøkte Rogalender 40 ulike skoler, og mange ulike klasser.

DKS Rogaland muliggjorde en rekrutteringsturne med kunstnerisk profil, der produsent Gine Heien og dansefagkonsulentene i BD

Torill Steinjord og Elisabeth Ellingsen utviklet en kombinert danseforestilling og workshop i samarbeid med danseren Ådne Kolbjørnshus og musikerne Olav Christer Rossabø og Erik Sollid. BD delfinansierte turneen med 25 turnedager for dansefagkonsulentene. DKS Rogaland finansierte musikerne og en danser. Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, var med som samarbeidspart. Mathilde Øverland, Asgeir B Heimdal, Ingeleiv Berstad og Erlend Viken var også medvirkende på deler av turneen. I tillegg til skoleturneene har prosjektet gjort pop-up-rekruttering ved forespørsel, for eksempel hos Rogaland ungdomsteater.

Samlinger

Helgesamlingene er møteplassene i prosjektet der deltakerne kommer sammen fra hele fylket. En helgesamling er en helg fylt med dans og sosial aktivitet, en plass der man knytter nye bekjentskap, får nye erfaringer og henter motivasjon og inspirasjon fra hverandre. På helgesamlingene undervises det i det lokale dansemateriale fra Rogaland. Det er her ungdommenes danserepertoar og danseferdigheter utvides og utvikles. På en helgesamling er det alltid levende musikk og instruktører med ulik kompetanse.

Til praktisk gjennomføring av samlingene, matlaging, nattevakt og lignende har vi fått dugnadshjelp fra de lokale spel- og danselagene, enkeltpersoner og foreldre. Dette bidrar til å samle det lokale miljøet, og ikke minst at lokalmiljø blir kjent med ungdommene, og omvendt. Det er gjennomført totalt 15 helgesamlinger der alt fra 3 til 21 ungdommer har deltatt.

Danserne har også fått delta på andre arrangementer i forbindelse med helgesamlingene. Blant annet Fuglen spel- og dansefest i Stavanger, arrangert av Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, i samarbeid med det lokale folkemusikk- og folkedansmiljøet i fylket, og prosjektet. Disse dansefestene har bidratt til at ungdommene har fått danse med mange forskjellige mennesker i alle aldre og tradisjoner, og har fått kjennskap til den sosia-

le folkedansen på et bredere plan enn blant en ren ungdomsgruppe. Denne opplevelsen fikk også ungdommene på det årlig arrangement Nyttårsdansen i regi av Sandnes Folkedanslag. I januar i 2018 deltok Rogalender på den sosiale dansen, i tillegg opptredde de for første gang for et publikum. Ungdommene danset Åttapardansen fra Sandnes og springar frå Suldal.

Følgende samlinger har blitt gjennomført:

2017	11. - 12. mars, Ølbergstunet på Sola
	28. - 30. april, Siddis-stova i Stavanger
	06. - 08. oktober, Haugesund
	10. - 12. november, Suldal
2018	05. - 07. januar, Figgjo i Sandnes (Opptreden på Nyttårsdansen)
	02. - 04. mars, Siddis-stova i Stavanger (Midtforestilling)
	06. - 08. april, Siddis-stova i Stavanger
	14. - 16. september, Siddis-stova i Stavanger
	09. - 11. november, Haugesund
	30. - 02. desember, Siddis-stova i Stavanger
2019	25. - 27. januar, Sand i Suldal
	08. - 10. mars, Siddis-stova i Stavanger
	05. - 07. april, Roaldsøy skole i Stavanger
	25. - 28. april, Sandnes Kulturhus og Kulturhuset i Suldal (Sluttforestilling)

Lokale øvinger

De lokale øvingene er viktige for å opprettholde aktivitetsnivået mellom helgesamlingene og for å holde kontakten med de lokale folkedansmiljøene. Totalt ble det gjennomført 15 lokale øvinger. I Stavanger ble det gjennomført 3 øvinger hvert halvår med oppstart høsten 2017. De lokale instruktørene her var Ingrid Gjesdal og Håvard Ims. Håvard var også musiker på øvingene. I Suldal ble det gjennomført til sammen 5 lokale øvinger. Her var det Åshild

Vetthus og Tove Solheim som var instruktører, og Tove stod også for musikken. I forbindelse med sluttforestillingen ble Tuva Færden med på øvingene, og det ble det også arrangert en ekstra lokal øving på Sand med henne. Det ble dessverre ikke gjennomført noen lokale øvinger i Haugesund fordi det var vanskelig å få tak i ungdommene der. Det var noen interesserte, men disse falt av på grunn av andre aktiviteter.

“Dansehuset”
Foto: Geir Olav Gjerden

Forestillinger og oppdrag

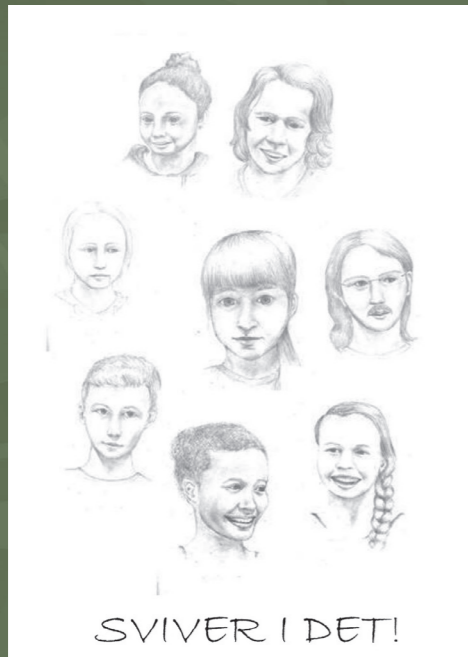
Bygda dansar har som mål å utvikle folkedans for scenisk bruk, og arbeider målrettet med tilrettelegging og utvikling av scenisk dans som bygger på folkedansen sin estetikk og teknikk. I Rogalender ble det jobbet med scenisk arbeid i forbindelse med midt- og sluttforestillingene, våren 2018 og våren 2019. I tillegg til det sceniske arbeidet jobbet vi med faglig fordypning i de lokale dansene.

DANSEHUSET

«Dansehuset» er en vandreforestilling som ble vist fire ganger. Dansene som ble brukt i forestillinga var: halling, springar frå Suldal, trimasurka, hoppсар, pariser frå Sauda, vals og åttapardansen. Koreograf og kunstnerisk ansvarlig var Elisabeth Ellingsen, dramaturg var Carl Jørn Johansen. Torill Steinjord hadde tradisjonsfaglig ansvar, med Siri Mæland og Ingrid Gjesdal som medhjelpere.

Konseptet baserte seg på at publikum skulle få bli en delaktig part i forestillingen. De ble ledet i grupper/puljer gjennom en løype som var lagt gjennom hele Siddis-stova og endte opp i den største salen, der det skulle være en dansefest. Hensikten med dette var å la tradisjonsdansen være det den helst vil være, nemlig en bruksdans. Koreografen ønsket også å lage en forestilling hvor selve dansene stod i sentrum, og endret kun på “innpakningen”, på tid og rom, og ved hjelp av forskjellig bruk av lys og skygger.

Du trur du veit kva folkedans er. Men gjer du det? Ungdomane som deltek i prosjektet Bygda dansar, klarte under framsyninga 'Sviver i det' på Sand i Ryfylke å få oss til å sjå folkedans med nye auge og med eit opnare sinn.

Fra «SVIVER I DET! - NÅR DANSEN FORTEL»
Bladet folkemusikk
20.09.2019
Gunn Elton

SVIVER I DET

Danserne har gjennom tre år i Rogalender bygget opp et grundig repertoar innenfor Rogalands folkedansstradisjoner. Målet for forestillingsarbeidet var blant annet å søke etter nye formidlingsmåter og sceniske uttrykk, og øke ungdommenes koreografiske kompetanse.

Det var fantastisk å se ungdommene på scenen. De hadde en egen energi, både dem imellom, og mellom dem og publikum. Dette vitner om en veldig godt sammensveiset gjeng, et godt samarbeid mellom det kunstneriske teamet og et grunnleggende godt ungdomsarbeid som gjorde at ungdommene følte seg trygge. Danserne var: Ola Gjerde, Selma Hetland Behrends, Åshild Helstrup Hindenes, Gelvin Wilches Herrera, Jon Sivert Pettersen, Even Angelo Aarek, Xenia Alexandra Berkova, Sikia Masters Heien og danseforbilde Simon Hesselberg Løvald.

“Sviver i det” er en historie om ungdom i dag sitt møte med folkedans. Et møte mellom nåtid og fortid. Det ble tatt opptak av intervjuer med ungdommene, der spørsmål rundt deres møte med folkedansen. Intervjuene ble vist fra to projektorer som projiserte videoene på en oppblåsbar madrass, et fint virkemiddel som trekker linjer til overnattingene på helgesamlingene. I scenografien ble det også brukt soveposer. I Bygda dansar jobbes det mye med analyse av gamle arkivopptak, og i forestillingen, på

scenen, fikk også ungdommene utforske dette rommet.

Ingeleiv Berstad var koreograf for forestillingen. Det kunstneriske teamet har vært med i forberedelsene med forestillingen og utvekslet tanker og ideer, noe som har vært viktig med tanke på det videre forestillingsarbeidet med ungdommene. Ungdommene bidro også med ideer og tanker til forestillingen.

To musikere som begge hadde kjennskap til folkemusikken fra Rogaland fra før inngikk i den kunstneriske gruppa. Olav Christer Rossebø var musikalsk ansvarlig i forestillingen. Han er fra Haugesund og har jobbet mye med materialet fra Rogaland, blant annet med gruppa Geitungen. Han spiller fele, mandolin og gitar. Erlend Viken har vært med som musiker i forbindelse med DKS-turneene prosjektet har hatt. Han har også vært med i flere tidligere prosjekt i Bygda dansar. Simon Hesselberg Løvald var med som danseforbilde.

I forestillingen ble disse dansene brukt: masurka, halling, reinlender, Springar fra Suldal, vals, åttapardansen og parhalling fra Suldal. Tradisjonelle slåtter som ble brukt var: Masurka etter Svein P. Eikeland, Halling etter Ola Bråtveit, Springar etter Johannes Tveitane, Springar etter Ola Bråtveit/Springar etter Ivar Fuglestad, Vals

etter Ivar Fuglestad/Vals etter Svein P. Eikeland, Halling etter Ivar Fuglestad, reinlenderen Lassaskaren og tre andre navnløse reinlendere etter Ivar Fuglestad.

Forestillingen ble vist på to scener i prosjektperioden:

- ♦ lørdag 28.april på RAS, Sandnes Kulturhus
- ♦ søndag 29.april på Kulturhuset i Suldal

Norsk senter for folkemusikk og folkedans støttet i tillegg en tredje visning i Oslo:

- ♦ mandag 23. September på Riksscenen, scene for folkemusikk og folkedans, Oslo

Rogalender hadde et samarbeid med RAS - Regional arena for samtidsdans som holder til på Sandnes Kulturhus. RAS er en av landets mest aktive scener innen samtidsdans. Dette samarbeidet fungerte veldig fint, RAS var svært imøtekommende og tok godt vare på alle sammen i løpet av produksjonen. Vi fikk til sammen tre dager i lokalet til prøver.

Forestillingen ble vist i forbindelse med dansens dag og var den eneste forestillingen RAS hadde på programmet denne dagen. Dagen etter ble forestillingen vist på Kulturhuset i Suldal i forbindelse med Kulturskoledagene.

Forestillingen fikk mye ros fra publikum. Den

solide og sterke innsatsen fra ungdommene imponerte alle sammen, fra foreldre, folk fra lokalmiljøet, til representanter fra folkedans og folkemusikk-organisasjonene og ikke minst det kunstneriske teamet. Forestillingen fikk god anmeldelse i Bladet Folkemusikk (www.folkemusikk.no/rogalender-sluttframsyning-meldt/).

Det positive ved å vise forestillingen på to forskjellige steder er at vi inkluderer et større område av fylket. To av ungdommene kommer fra Sand og har familie der og Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, ligger også i Sand.

23. september valgte Norsk senter for folkemusikk og folkedans i samarbeid med Riksscenen å sette opp forestillingen under deres representantskapsmøte for folkemusikk- og danse-miljøet i Norge. Bygda dansars opphavsmann, Norges første professor i folkedans, rogalenderen Egil Bakka fikk pris for sitt store arbeid for folkedansen i Norge. Sviver i det var den immaterielle gaven til Egil Bakka. Også i Oslo ble forestillingen møtt med begeistring.

Over: fra fagdager i Trondheim
Under: fra en av skoleturnene
Foto: Sff

Faglig arbeid

Rogalender har videreutviklet dansemetodikk, systematiske tradisjonsdansanalyser og dansefaglig planverk til gode verktøy som gav faglig trygghet til de prosjektansatte dansepedagogene. Dette førte til øvinger og forestillinger hvor dansepedagogene og ungdommene ble trygge, det var romslige og aksepterende holdninger til personlig stil, og det ble oppmuntret til personlig uttrykk med tradisjonsdansens teknikk som dansespråk. Denne systematikken videreføres nå til nye Bygda Dansar-fylker.

I tillegg til prosjektmøter og planlegging av aktivitet har de prosjektansatte hatt 3 faglige samlinger per år, alle ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans i Trondheim. Fagdage har både blitt brukt til faglig planlegging, evaluering, og ikke minst kreativ utforskning og utvikling.

Dans

Rogalender har hatt fire faglige hovedfokus:

1. Dypdykk i folkedansformene i Rogaland
2. Et dansemetodisk fokus, der systematikk og dypdykk i tradisjonsanalyser førte til utforskning av metoder der danseteknikk og personlig stil hos hver enkelt ungdom ble vektlagt – et fokus som også var gjennomgående i det dansefaglige arbeidet med forestillingene
3. Å lage et dansefaglig planverk som utgangspunkt for årlige formuleringer av danse- og musikkfaglige mål Se vedlegg
4. Å samle, inspirere til og videreutvikle den dansefaglige kompetansen i Rogalands danseinstruktørkorps

Det har blitt utviklet nye og unike arbeidsmetoder og planverk for det faglige arbeidet i Rogaland som vil bli videreført til nye Bygda dansar-fylker.

Dypdykk i folkedansformene i Rogaland

De prosjektansatte har jobbet systematisk med folkedansformene i Rogaland både gjennom analyse og systematisering av arkivmateriale og læring fra de etablerte folkedanserne i Rogaland. I Rogaland har arbeidet resultert i systematiske oversikter over ulike danser og deres kilder. Oversiktene finnes ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans. I Rogaland er stort sett alle danseformene revitalisert. Det vil si at de ikke finnes i en levende tradisjon, men det er mange dansere og spillmenn som har vært i nær kontakt med tradisjonens primærkilder, eller jobbet med tradisjonene i en årrekke. Disse personene har vært svært viktige kilder for fagkonsulentene og ungdommene, i tillegg til danseformene på film. De som er interessert i bakgrunnsdokumentene for film og analyse bes henvende seg til Norsk senter for folkemusikk og folkedans.

Dansemetodisk fokus

En viktig del av det faglige arbeidet er instruksjonsmetodikk. Metoder for å formidle dansen til målgruppa blir videreført gjennom skriftlig

og personlig kompetanseoverføring fra tidligere Bygda dansar-prosjekter og videreføring av kompetanse fra fagansvarlig. Metodene blir i hvert enkelt prosjekt utviklet og tilpasset deltakerne. Ny metodikk har også blitt utviklet for å formidle de enkelte lokale dansene til ulike målgrupper. Noe metodikk er tilpasset skolebesøk, og noe er tilpasset de mer erfarne danserne som har vært på lokale øvinger og helgesamlinger. Rogalender har knyttet til seg erfarne instruktører og musikere fra hele landet, med hovedvekt på Rogaland. Å bruke instruktører med forskjellige kvaliteter og kompetanser er viktig for å få bredde i undervisningen og for å kunne drive på et godt faglig nivå.

Dansefaglig planverk

Etter ulike ideer fra flere tidligere prosjekter ble det utviklet en systematisk langsiktig plan og strategi for danse- og musikkarbeidet, som ble oppdatert og revidert en gang i halvåret. Rogalender var de første til å prøve ut slikt planverk (Se vedlegg 1).

Rogalender hadde følgende fokus de ulike årene:

1. år: rekruttering og etablering
Å skape god dansestemning, rask mestring, lekenhet og et godt samvær i og utenfor danseundervisningen var hovedmålet for året. Ett utvalg av fartsfulle og enkle lokale sosiale danseformer ble valgt som utgangspunkt for rekrutteringsturneen:
  - ♥ Springar fra Suldal
  - ♥ Hukkedansen – halling
  - ♥ Tritur fra Bjerkeim
  - ♥ Veva vedmål
  - ♥ Langedans.

Disse dansene dannet repertoaret på helgesamlingene sammen med runddansene:

- ♥ Reinlender
- ♥ Vals
- ♥ Hoppsar
- ♥ Pariserpolka

2. år: tradisjon (og midtforestilling)

Det andre året hadde også stort fokus på å skape en trygg og god atmosfære for ungdommene. I tillegg ble undervisningen i større grad spisset mot koordinasjon og teknikk i rytmikk, steg og snuinger, overganger mellom motiv, samdans, musikkforståelse og dynamikk. Vi jobbet mot trygghet i dansematerialet, automatisering, men også lekenhet og tilstedeværelse. Danserepertoaret ble utvidet andre året med følgende danser:

- ♥ Lause og fast reinlender
- ♥ To- og trimasurka
- ♥ Pariserpolka fra Sauda og Vikedal
- ♥ Åttapardansen fra Sandnes
- ♥ Halling for par
- ♥ Springpolka

3. år: sluttforestilling med godt teknisk og kunstnerisk nivå

Det tredje året hadde fokus på å løfte enkelt-danseren. Det ble laget individuelle planer, der utvikling av den enkeltes danseteknikk skulle løftes. I tillegg var det et felles fokus rundt lekenhet både som form og kroppslig uttrykk, samdans på et dansefaglig nivå – ta inn både musikken og partner, og tilstedeværelse på scenen.

Å inspirere og styrke fagkompetansen og det frivillige folkedansarbeidet

Det har vært viktig for Rogalender å benytte seg av folkedansfagkompetansen som har vært sterk i Rogaland. Vi har bevisst gått inn for å knytte til oss både eldre og yngre, etablerte og ferske, sterk instruktørkompetanse og sterk dansekompetanse gjennom å hyre disse til oppdrag på helgesamlinger for ungdommene, lokale øvinger, skoleturneer, og faglige seminar. Den muntlig traderte kunnskapen fra danser til danser er viktig i Bygda dansar, og vi ønsket ikke at ungdommene skulle bare møte de unge, sprekere, profesjonelle danserne og instruktørene, men også de eldre amatørerne med et helt danserliv bak seg, og de som aktivt har jobbet med tradisjonskilder. Vi håpet at vår oppmerksomhet også ville inspirere dem tilbake. Vi ønsker her å spesielt trekke fram Ingrid O Gjesdal

som fungerte både som lokal danseinstruktør i Sandnes og Stavanger, og mentor for fagkonsulentene; Ole Johannesen for en stor dansinspirator for Suldalsspringaren; Dag Jostein Nordaker og Brit Guggedal for godt samarbeid om springaren og hallingen; Håvard Ims som drivkraft i ungdomsarbeidet som spelemann, danseinstruktør og dugnadsarbeider; Siri Dyvik som pioner innenfor dansespillet; Tove Solheim og Åshild Vetterhus som drivkrefter for lokale øvinger på Sand, for musikkfaglige og sangfaglige bidrag og samarbeid, og som samarbeidspart i Fuglen; og ikke minst Tuva Færden fra Bærum, men bosatt i Stavanger, som begynte som ung utdannet musikerdrivkraft, og som endte opp som dansefaglig medarbeider, og som vi håper Rogaland vet å nyte godt av de kommende årene.

For å samle folkedans- og folkemusikkmiljøet i Rogaland til felles dypdykk, få en felles kunnskapsbank, og inspirere miljøet og andre spesielt interesserte til fordypning i springaren fra Suldal, ble det holdt to fagseminar. Fagansvarlig Siri Mæland var ansvarlig for og ledet seminarene i samarbeid med de prosjektansatte i Rogalender og Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet, ved Tove Sulheim. De to seminarene hadde totalt 45 deltakere.

Prosjektet inviterte også til åpent møte i oktober 2018 for å være med å tilrettelegge for ungdomsaktivitet også etter at den treårige prosjektperioden er over. Det kom mange nyttige innspill og initiativ, der ungdommene selv enten var tilstede eller hadde svart på intervju eller spørreskjema på forhånd om hva de ønsket.

Musikk

I Rogaland finnes det flott lokal tradisjonsmusikk, denne var det viktig å bruke i prosjektet. Prosjektet har fått veiledning av Ivar Mogstad og Sjur Viken fra sentret og Tove Solheim og Åshild Vettrhus fra Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet. Siri Dyvik har også vært en viktig kilde når det gjelder tradisjonsmaterialet fra Rogaland.

På lokale øvinger, helgesamlinger og forestillinger har vi hovedsakelig brukt lokale folkemusikere som har solid tradisjonskunnskap og et stort lokalt repertoar. I forbindelse med skoleturneene ble det i liten grad brukt lokale aktører. Det ble her lagt vekt på å bruke profesjonelle utøvere som hadde bred erfaring og kunne være gode rollemodeller for ungdommene både innen dans og musikk.

På midtforestillingen var Siri Dyvik, Håvard Ims og Tuva Færden tilsatte som musikere. Her skulle tradisjonsmusikken stå i fokus i sin enkelhet, uten så mye arrangement. Siri Dyvik, Håvard Ims og Tuva Færden samarbeidet om utvalget av slåtter etter spesifikke danserytmer og musikalske særtrekk ønsket av Elisabeth Syrdahl Ellingsen, som var koreografisk ansvarlig for forestillingen.

I forbindelse med sluttforestillingen besøkte Olav Christer Rossebø arkivet til Norsk senter for folkemusikk og folkedans i Trondheim. Olav har også vært i kontakt med Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet.

Dokumentasjon

Det faglige utviklingsarbeidet er dokumentert og bevart i arkivet ved Norsk senter for folkemusikk og folkedans. Dokumentasjonen ble gjort hovedsakelig av de prosjektansatte eller andre ansatte på senteret. Det inkluderer filming av bl.a. uttesting av det dansefaglige arbeidet, utvikling og utprøving av metodikk (fagdager for Bygda dansar-personalet, forestillinger på rekrutteringsturné, helgesamlinger, fagsamlingene i fylket), uttesting av koreografi og forestillingene. Vi begynte også på et dokumentasjonsprosjekt om revitaliseringen av halling som pardans i Rogaland. Brit Guggedal og Dag Jostein Nordaker er de fremste kjennerne av denne danseformen i dag. I tillegg til deres undervisning av ungdommene, fikk vi våren 2019 dokumentert Dag Jostein Nordaker og det omfattende arbeidet han og Ruth Anne Moen har gjort med å revitalisere en

halling som pardans som finnes som fragmenter ulike steder i Rogaland. Selv om Rogalender er slutført vil sentret følge opp dette arbeidet.

Tilveksten av arkivmaterialet fra prosjektet til senteret var på 178 opptak på film og 2057 bilder. Midtforestillingen ble filmet av Ivar Mogstad fra Sentret, bildene ble tatt av fotograf Geir Olaf Gjerden. Sluttforestillingen ble filmet av Ivar Mogstad fra Sentret og Tove Solheim, bildene ble tatt av prosjektkoordinator Stine Trondsdatter, og på Sand av anmelder og fotograf Gunn Gravdal Elton.

“Dansehuset”
Foto: Geir Olav Gjerden

Sluttrapport Bygda dansar Rogaland

Sluttrapport Bygda dansar Rogaland

Informasjon og markedsføring

Gjennom prosjektperioden ble det jevnlig sendt ut informasjon på e-post til interesserte i prosjektet om aktiviteter, samt mer markedsføring rundt seminarer og forestillinger. I forbindelse med skoleturneer og forestillinger ble det skrevet pressemeldinger og media dukket opp ved flere anledninger. Bygda dansar har publisert innlegg på nettsiden sin – www.bygdadansar.no.

no, og fått presseoppslag i Dalane Tidene, årbo-ka «Folk i Ryfylke», Bladet folkemusikk, Sandnes Posten, Stavanger Aftenblad, Jærbladet og Suldalsposten. Prosjektet har publisert aktiviteter og innblikk fra aktivitetene på Facebook-siden sin jevnlig.

Økonomi

Prosjektregnskapet til Bygda dansar Rogaland viser at det har vært brukt kr. 3 968 410 over en prosjektperiode på 3 år. (i perioden sommer 2016 til sommer 2019.) Prosjektet finansieres av Norsk senter for folkemusikk og folkedans, gjennom driftstilskuddet fra Kulturdepartementet (kap. 323 Musikkformål, post 78) og med regional delfinansiering der fylkeskommu-

nen har bidratt med kr 450 000. Foruten lønn til prosjektansatte, blir det henført administrativ støtte fra Sff tilsvarende ca. 15 % stilling. Det henføres faste kostnader som andel av husleie og it- kostnader, men ikke faglig støtte og ledertid. Prosjektøkonomien har vært stram.

Til sist vil vi si hjertelig tusen takk til alle som har fulgt med og heiet frem prosjektet!

- ♥ Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet Ressursgruppa
- ♥ BUL Stavanger, Sandnes folkedanslag, Haugesund mållag og ungdomslag, Rogaland Ungdomslag, Vibå spelemannslag
- ♥ DKS i Rogaland
- ♥ Rogaland ungdomsteater, RAS - Regional Arena for Samtidsdans, Sandnes Kulturhus, Kulturhuset i Suldal og Kulturskoleuka i Suldal, Rikssenen, scene for folkemusikk og folkedans
- ♥ Noregs ungdomslag og FolkOrg
- ♥ Folkemusikerere og folkedansere, medhjelpere og foreldre.

RESULTAT Norsk senter for folkemusikk og folkedans
BYGDA DANSAR, Prosjekt 2110-Rogaland
Regnskapsperiode: 201601-201907

Rogalender - Bygda dansar Rogaland

	2016	2017	2018	2019	Sum siden oppstart
Inntekter					
Kulturdepartementet	412 556	985 169	1 211 521	909 164	3 518 410
Rogaland Fylkeskommune	75 000	150 000	150 000	75 000	450 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	487 556	1 135 169	1 361 521	984 164	3 968 410
Utgifter					
Lønnskostnad	335 293	728 975	875 486	446 550	2 386 304
Andre driftskostnader	152 263	406 194	486 035	537 614	1 582 106
Sum driftsutgifter	487 556	1 135 169	1 361 521	984 164	3 968 410

Total finansiering fra Kulturdepartementet's faste årlige driftstilskudd i prosjektperioden: kr. 3 518 410.

